

GOSPODARSKA DINAMIKA

Leto 2021 bodo zaznamovale višje cene surovin in materiala

Po besedah Darje Močnik, Analitika GZS, bo v letu 2021 velik pritisk višjih cen surovin in materiala na izkazano dodano vrednost podjetij. V 2020 so družbe v mnogih panogah beležile zgodovinsko najvišje marže. V 2021 pričakujemo padec bruto marže, a zaradi rasti povpraševanja še vedno krepko rast dodane vrednosti.

Pri gospodarskih družbah stroški blaga in materiala v poslovnih prihodkih predstavljajo med 3 % in 79 %, zato je pomembno, kako se gibljejo navedene cene.

Globalne cene surovin so se leta 2021 povišale zaradi številnih dejavnikov. V prvi polovici letošnjega leta so se cene večinoma zviševale in v drugem četrtletju dosegle vrhove. V drugi polovici leta so cene na splošno ostale povišane zaradi okrevanja svetovnega povpraševanja in ponovnega pojavljanja motenj v dobavni verigi.

Posledično so se cene **energetskih surovin** v prvih osmih mesecih 2021 zvišale za 69 % v primerjavi s prvimi osmimi meseci 2020 in so bile za 10 % višje kot v prvih osmih mesecih 2019.

Cene kovin in materiala so se v prvih osmih mesecih letos zvišale za 60 % v primerjavi s prvimi osmimi meseci leta 2020 in so višje za skoraj polovico v primerjavi s prvimi osmimi meseci leta 2019. Te surovine so se v 2021 zvišale zaradi najave velikih infrastrukturnih investicij v ZDA in EU-27, razcveta industrijske aktivnosti, pomanjkanja surovin na nekaterih trgih in stalnih motenj v globalni dobavni verigi. Predvideva se, da bi se v letih 2022–23, ko se bo hitrost svetovne rasti umirila in se bodo pritiski v dobavni verigi zmanjšali, te cene stabilizirale.

Cene kmetijskih surovin so se v prvi polovici leta 2021 močno zvišale, saj sta covid-19 in globalno okrevanje še naprej oteževala svetovno trgovino in povzročila naraščanje cen tovarov. Zvišujejo se predvsem cene žitaric, oljnic. Cene kmetijskih surovin so se v prvih osmih mesecih letos zvišale za četrtnino v primerjavi s prvimi osmimi meseci leta 2020 in so bile višje za 28 % v primerjavi s prvimi osmimi meseci leta 2019 pred epidemijo.

Oteženi dobavni pogoji na blagovnih trgih bodo še naprej pritiskali na zvišanje cen svetovnih surovin, dokler ne bodo odpravljene motnje in ozka grla v dobavnih verigah. To pretežno vpliva na dvig uvoznih cen pri proizvajalcih, nekoliko manj pa se pozna še pri končnih proizvajalčevih cenah, še manj pa pri cenah potrošniških izdelkov. Kljub temu bo učinek na višje cene izdelkov prisoten tudi v letu 2022.

GOSPODARSKA KLIMA NA GORENJSKEM

BRUTO DOMAČI PROIZVOD GORENJSKE REGIJE – REGIONALNA PRIMERJAVA

- po BDP na prebivalca na 5. mestu od 12 statističnih regij
- BDP na prebivalca je v 2019 znašal 21 tisoč EUR; Od slovenskega povprečja je nižji za 10,3 %

IZVOZ BLAGA V GORENJSKI REGIJI

Leto 2020

- Izvoz blaga: 2,5 mrd EUR (-9,8%)
- Delež izvoza Gorenjske regije: 7,6% celotnega izvoza Slovenije
- 2.029 izvoznikov (-93 izvoznikov manj glede na 2019; na ravni Slovenije 26.427 izvoznikov)
- 74% celotnega izvoza z EU-27, 15% z drugimi evropskimi državami, 5,7% z Azijo, 4,2% s Severno in Srednjo Ameriko, 0,4% z Afriko, 0,3 % Južna Amerika
- Najpomembnejše izvozne države: Nemčija (27,4% celotnega izvoza Gorenjske), Italija (8,7%), Avstrija (7,2%), Hrvaška (5,8%), Poljska (4,3%), Srbija (4,2%), Združene države, Francija, Nizozemska, BIH

Leto 2021 (do 3. četrtertletja)

- Delež izvoza Gorenjske regije: enako kot v 2020 (7,6% celotnega izvoza Slovenije)
- Izvoz blaga gorenjske regije: 21% več kot v prvem polletju 2020 in za 4% več kot pred epidemijo (v prvem polletju 2019)
- V države EU-27 izvoz porasel za 23% (I-VI 2021/VI2020), v Azijo višji za 12%, v druge evropske države na podobni ravni, v Afriko znižal za 13%.
- Medletno je bil izvoz v 2. četrtertletju za 43% višji kot je znašal v času razglašene pandemije (2. četrtertletje 2020)

UVOZ BLAGA V GORENJSKI REGIJI

Leto 2020

- uvoz blaga: 1,8 mrd EUR (-11,6%)
- delež uvoza Gorenjske regije: 5,6% celotnega uvoza Slovenije
- število uvoznikov: 4.273 (-70 uvoznikov manj kot v 2019; na ravni Slovenije: 59.724 uvoznikov)
- 78% celotnega uvoza u EU-27, 9 % z Azijo, 8,4% z drugimi evropskimi državami, 2,7% s Severno in Srednjo Ameriko, 0,3% z Afriko, 0,2% z Južno Ameriko
- Najpomembnejše uvozne države: Nemčija (24,1%), Italija (13,9%), Avstrija (8,3%), Kitajska (6%), Hrvaška (4,9%), Madžarska (3,8%), Nizozemska, Belgija, Poljska, Češka republika, BIH

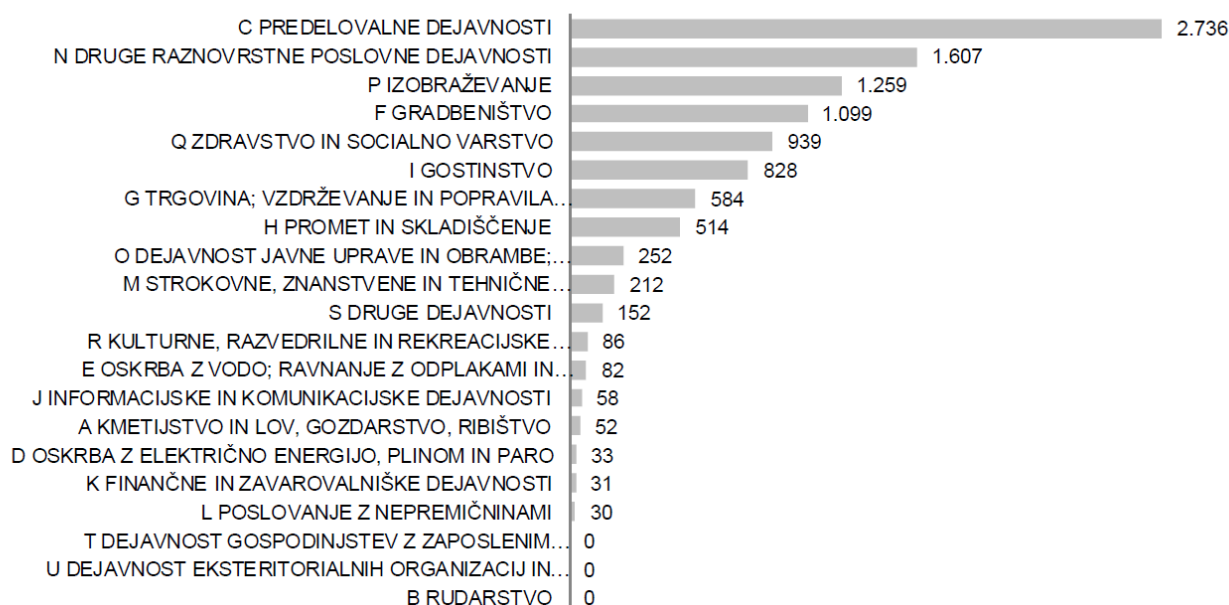
Leto 2021 (do 3. četrtertletja)

- delež uvoza Gorenjske regije: 6,1% celotnega uvoza Slovenije
- Uvoz blaga gorenjske regije: 35% več kot v prvem polletju 2020 in za 16% več kot pred epidemijo (v prvem polletju 2019)
- Iz držav EU-27 uvoz porastel za 33% (I-VI 2021/VI2020), iz Azije višji za 51%, iz drugih evropskih držav za 56%
- Medletno je bil uvoz blaga v 2. četrtertletju za 75% višji kot je znašal v času razglašene pandemije (2. četrtertletje 2020)

TRG DELA V GORENJSKI REGIJI

- Konec oktobra 2021 je bilo registriranih 4.236 brezposelnih oseb, kar je 30,9% manj kot oktobra 2020 (v Sloveniji za 20,3% manj). V primerjavi s predhodnim mesecem se je registrirana brezposelnost znižala za 0,1% (v Sloveniji zvišala za 0,8%)
- Stopnja registrirane brezposelnosti Gorenjske je avgusta 2021 znašala 4,7 % (v Sloveniji 7,1 %).
- V obdobju od januarja do oktobra 2021 so delodajalci Območni službi Kranj sporočili 10.554 prostih delovnih mest (v oktobru 2021 1.257 prostih delovnih mest), kar je za 50,7 % več kot v enakem obdobju lani
- V obdobju od januarja do oktobra 2021 so delodajalci Območni službi Kranj sporočili 10.554 prostih delovnih mest. Med temi je bilo največ povpraševanja po naslednjih poklicih: delavci za preprosta dela v predelovalnih dej., d. n. (1839), čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah (520), drugi delavci za preprosta dela, d. n. (425), natakarji (338), kuharji (296), delavci za preprosta dela pri nizkih gradnjah (276), skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo (274), vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev (261), prodajalci (231), vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok (218), poklici za zdravstveno in socialno oskrbo na domu (193), predmetni učitelji v osnovni šoli (192), kuhinjski pomočniki (177), strugarji ipd. (174), zidarji ipd. (169)

Prosta delovna mesta po dejavnostih

POVPREČNE MESEČNE PLAČE V GORENJSKI REGIJI

- Povprečna bruto plača (2020): 1.785 EUR; +3,5% glede na 2019; od povprečna plače v Sloveniji (1.856 EUR) je nižja za 3,9%; povprečna bruto plača v Sloveniji je v 2020 porasla za 5,8%
- Povprečna bruto plača (I-VII 2021): 1.889 EUR; +7,8% glede na I-VII 2020; od povprečna plače v Sloveniji (1.975 EUR) je nižja za 4,4%; povprečna bruto plača v Sloveniji je v I-VII 2021 porasla za 8,1%. Rast izvira iz covid dodatkov v javnem sektorju in iz velikega števila zaposlenih, ki so bili na čakanju na delo v 2020
- 10 regija po višini dviga povprečne plače (I-VII 2021) med 12 statističnimi regijami
- 5. regija po višini povprečne bruto plače (I-VII 2021) med 12 statističnimi regijami

TURIZEM V GORENJSKI REGIJI

Leto 2020

- Prihodi turistov: 678.835 (2020/2019); 54% manj kot v 2019 (Slovenija: -51%); prihodi domačih turistov: +56%, tujih: -74%
- Število prenočitev turistov: 1,9 mio (2020/2019) in 46% manj kot v 2019 (na ravni Slovenije: -33 %); prenočitve domačih turistov*: +75%, tujih: -69%
**prenočitve domačih turistov so se zaradi koriščenja turističnih bonov povečale*

Leto 2021

Število prihodov turistov: (I-VII 2021/I-VII 2020): 14% manj (tujih 7,5% manj, domačih 22% manj)

- (I-VII 2021/I-VII 2019): 64% manj (tujih 74% manj, domačih 11% manj)
- (VII 2021/VII 2019): 23% manj (tujih 42% manj, domačih 177% več)
- (I-VII 2021) delež prihodov tujih turistov 60% (85% v 2019)

Število prenočitev turistov (I-VII 2021/I-VII 2020): 19,4% manj (tujih 7,5% manj, domačih 27,5% manj)

- (I-VII 2021/I-VII 2019): 60% manj (tujih 71% manj, domačih 7,3% manj)
- (VII 2021/VII 2019): 21% manj (tujih 42% manj, 178% več)
- (I-VII 2021) delež tujih prenočitev 60% (84% v 2019)

Prenočitve po tipih namestitve

- (I-VII 2021/I-VII 2020): hoteli- 36%, kampi: +34%, ostali nastanitveni objekti: - 22%
- (I-VII 2021/I-VII 2019): hoteli- 73 %, kampi: -35 %, ostali nastanitveni objekti: - 56 %

Povprečna doba bivanja (prenočitev): 2,7 dni (I-VII 2021); 2,43 (I-VII 2019)

BRUTO DOMAČI PROIZVOD GORENJSKE REGIJE – REGIONALNA PRIMERJAVA

- po BDP na prebivalca na 5. mestu od 12 statističnih regij
- BDP na prebivalca je v 2019 znašal 21 tisoč EUR; od slovenskega povprečja je nižji za 10,3%

Vir: Analitika GZS, SURS, AJPES, Zavod za zaposlovanje

Zapisala: Mojca Umek